

Magyar tudományosság a világban Hírösszefoglaló – 2025. április

Díjak, kitüntetések

MAGYAR TUDOMÁNYOS ÉS SPORTSZEMÉLYISÉGEKET AVATTAK KOLOZS MEGYE DÍSZPOLGÁRÁVÁ – Kolozs megye díszpolgári címével tüntették ki **Uray Zoltán** erdélyi magyar biológust, radiológust, vívót és **Bogdán László** atlétát, nyugalmazott egyetemi tanárt Kolozsváron <https://kronikaonline.ro/>

KITÜNTETÉSEK A NEMZETI ÜNNEP ALKALMÁBÓL: a Magyar Érdemrend lovagkeresztjét kapta **Jakab Eleonóra** biológus, tanár, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola adjunktusa; **Kónya Péter** történész, az Eperjesi Egyetem rektora, egyetemi tanár, az MTA köztestületének külső tagja; **Némedi Imre**, a Szabadkai Műszaki Szakfőiskola tanszékvezető főiskolai tanára és **Tóth Gergely** diaszpórakutató, nyelvi lektor, a Florida Atlantic University oktatója; Magyar Arany Érdemkeresztet kapott **Csorba Béla** költő, publicista, az Újvidéki Egyetem nyugalmazott nyelvi lektora és **Zékány Krisztina**, az Ungvári Nemzeti Egyetem tanszékvezető docense, az MTA köztestületének külső tagja <https://magyarkozlony.hu/>

POZSONY FERENC KAPTA A HÁROMSZÉK KULTÚRÁJÁÉRT DÍJAT – A zabolai Mikes-kastélyban 2025. április 16-án Pozsony Ferenc néprajzkutatót ünnepelték, aki a háromszéki és a moldvai csángó hagyományok odaadó kutatójaként vált ismertté. Az erdélyi magyar néprajztudomány meghatározó alakja hetvenedik születésnapja alkalmából vehette át a Háromszék kultúrájáért díjat <https://eme.ro/>

A Gróf Mikó Imre-díjat Both Noémi Zsuzsanna muzeológusnak adták át (Fotó: Rohonyi D. Iván)

„NEMZETÜNK FEJLŐDÉSÉNEK ZÁLOGA A MAGYAR NYELVEN MŰVELT TUDOMÁNY” – Újraalakulása óta a 35. közgyűlését tartotta az Erdélyi Múzeum-Egyesület – A 165 éve alapított Erdélyi Múzeum-Egyesület (EME) az 1990-es újraalakulása óta immár a 35. közgyűlését hívta össze. A közgyűlést követően ünnepélyesen átadták a kitüntetések, amelyekkel az EME, illetve partnerszervezete, a Gróf Mikó Imre Alapítvány az erdélyi magyar tudományosság színvonalának emelését szolgáló munkákat, tudományos és tudományszervezői tevékenységet honorálják. A Gróf Mikó Imre-díjat idén **Both Noémi Zsuzsanna** muzeológus kapta meg. A közgyűlés – kiemelt szakmai és társadalmi elismerésként – tiszteleti tagjává választotta **Kovács András** művészettörténészt, emeritus professzort, **Filep Antal** néprajzkutatót, és **dr. Brassai Zoltán** marosvásárhelyi belgyógyászt, emeritus professzort. Gr. Mikó Imre-

emléklapot adományoztak **dr. Leiher Leonórának**, az Év könyve kitüntetésben pedig **Ferenczi Szilárd** *Kolozsvár várospolitikája 1868–1918* című kötetét részesítették ... <https://szabadsag.ro/>

Hírek, események

MSCA KISEBBSÉGVÉDELMI WORKSHOP A MAGYAR EGYETEMEK KÉPVISELŐIVEL – "Aktuális kihívások és perspektívák a kisebbségvédelem területén, különös tekintettel Közép- és Kelet-Európára": ezzel a címmel rendezett tudományos workshopot a ljubljana Etnikai Kérdések Intézete – Az INV és négy magyarországi egyetem és kutatószervezet (Ludovika Közszerológiai Egyetem, HUN-REN Jogtudományi Intézet, HUN-REN Kisebbségkutató Intézet és Széchenyi István Egyetem) 25 kutatója vett részt a kortárs kisebbségvédelem kulcsfontosságú és aktuális kérdéseit érintő beszélgetéseken. A téma összetett és multidiszciplináris jellege miatt a résztvevők különböző tudományterületeket képviseltek, köztük a nemzetközi jogot, a politikatudományt, a nemzetközi kapcsolatokat, a szociolingvisztikát, a történelmet, a szociológiát, a földrajzot és a diplomáciát <https://inv.si/>

HARMINCÉVES A ZÁGRÁBI HUNGAROLÓGIA TANSZÉK – A Zágrábi Egyetem Hungarológia Tanszéke március 20-án ünnepelte fennállásának 30. évfordulóját a Zágrábi Egyetem Bölcsészettudományi Karának az épületében. Az ünnepségen köszöntők és előadások hangzottak el <https://kepesujasag.com/>

AZ ERDÉLYI MÚZEUM EGYESÜLET MUNKÁJA 2025 ÉVFORDULÓI JEGYÉBEN – Az EME újjáalakulásának 35. évfordulója egybeesik a Magyar Tudományos Akadémia létrehozásának kétszázadik évfordulójával – Az Erdélyi Múzeum-Egyesület a rendszerváltást követő újjáalakulása után harmincötödik alkalommal tartotta meg évi közgyűlését. Az esemény fontosságát növelte az is, hogy 2025-ben ünnepeljük a Magyar Tudományos Akadémia létrehozásának kétszázadik évfordulóját. Így az EME is számos rendezvénnyel kapcsolódik az ünnepi események sorához. Ez alkalomból kérték mikrofon elé **Dr. Bitay Enikő** akadémikust, az EME elnökét <https://www.kolozsvariradio.ro/>

MŰVÉSZET A NEVELÉSBEN. SOKSZÍNŰSÉG ÉS MULTIKULTURALITÁS AZ OKTATÁSBAN – *Művészet a nevelésben. Sokszínűség és multikulturalitás az oktatásban* címmel szervezett nemzetközi tudományos konferenciát a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem Tanárképző Intézete, társszervezésben a KAB Oktatási-nevelési és pszichológiai szakbizottságával. Az előadások aktuális oktatási-nevelési kérdésekre keresték a választ, valamint a jelenkori nagy globális események okozta új kihívásokra ajánlottak megoldásokat <https://kab.ro/>

25. KOLOZSVÁRI BIOLÓGUS NAPOK – A kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Magyar Biológiai és Ökológiai Intézete az Apáthy István Egyesülettel és az MTA Kolozsvári Akadémiai Bizottság Biológia és ökológia szakbizottságával közösen idén is megrendezte a Kolozsvári Biológus Napokat. A konferenciának két, párhuzamosan zajló szekciója volt <https://kab.ro/>

TEHETSÉGHÍD KONFERENCIA – A 2025. április 11–13. között megrendezésre került TehetségHíd Konferencia fővédnöke **Bitay Enikő**, az MTA külső tagja, az EME elnöke volt. A rendezvény programjában szerepelt „*A tudományos diákköri rendszer és tudományos diákköri konferenciák fejlődése és jövője*” című panelbeszélgetés, melyen **László Petra**, **Czink Gergő**, **Asztalos Nándor** és **Paulcsek Erik** vettek részt, a beszélgetést **Balog Mónika** moderálta. Ezt követően „*A TDK mint tehetséggondozó és motiváló eszköz*” című beszélgetésre került sor, amelynek résztvevői **Weiszbürg Tamás** és **Szabó Tőhötöm** voltak <https://eme.ro/>

20. KOMÁROMI EGYETEMI NAPOK: KÖZÖSSÉGÉPÍTÉS ÉS A TUDOMÁNY ÜNNEPE A SELYE JÁNOS EGYETEMEN – VIDEÓKKAL – 2025. április 7. és 11. között immár huszadik alkalommal rendezték meg a Komáromi Egyetemi Napokat a Selye János Egyetemen. A rendezvénysorozat célja, hogy a hallgatók és az érdeklődők számára változatos programokat kínáljon, erősítve ezzel a közösségi szellemet és a tudományos élet iránti elkötelezettséget <https://ma7.sk/>

„...MERT BICCEN A SZÓ MÁR A SZÁJ SZÖGLETÉN” A KÁRPÁTALJAI MAGYARSÁG 100 ÉVE. HELYZETKÉP ÉS PERSPEKTÍVÁK – A Sapientia EMTE Csíkszeredai Karának vendége volt **Zékány Krisztina** az Ungvári Nemzeti Egyetem Magyar Filológiai Tanszékének vezetője, aki nyilvános előadást tartott az egyetem Nagy Aulájában – Kárpátalja ma Ukrajna nyugati régiója. Magyarországgal, Szlovákiával, Romániával és egy rövid szakaszon Lengyelországgal határos. Úgy alakult, hogy az évszázadok folyamán soknemzetiségű közösség telepedett le itt, s ezt a folyamatot a huszadik század elejéig nemigen zavarják háborúk vagy sorsfordító politikai döntések. A politikai változékonyságnak köszönhetően az elmúlt száz évben az amúgy is színes nemzetiségi paletta mesterségesen is bővült, hiszen Kárpátalján tizenhét-szer változott a hatalmi rend, öt ország államnyelvét használták rövidebb-hosszabb ideig <https://csik.sapientia.ro/hu/>

A SPRINGER VERLAG JELENTETTE MEG Makovitzky József és szerzőtársai *Analysis of Amyloid Using Various Methods* című kötetét. A szerző az MTA külső tagja <https://www.beck-shop.de/>

EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁST KÖTÖTT a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola és a bajai Eötvös József Főiskola a kettős képzések indításáról <https://ejf.hu/>

A BOSTONI MAGYAR TUDÓSKLUBBAN TARTOTT ELŐADÁST Héja Dávid biokémikus, a Vertex Pharmaceuticals vezető kutatója Xenotranszplantáció címmel és **Závecz Zsófia** idegtudós, az USA-beli Cambridge Egyetem posztdoktori kutatója *Sleep as a protective factor in the face of Alzheimer's disease* címmel <https://www.facebook.com/Tudosklub/>

SZÉKFOGLALÓ ELŐADÁST TARTOTT A SZENT ISTVÁN TUDOMÁNYOS AKADÉMIÁN Gábor Csilla irodalomtörténész, a BBTE professzora, az MTA külső tagja „*Ó, kolozsváriak, kolozsváriak, miért nem nyitjátok fel egyszer szemeketeket?*” *Történelemteológia és szentírásmagyarázat Káldi Márton* kéziratos prédikációiban (1623, 1626) címmel <https://hunlit.lett.ubbcluj.ro/>

ÁLMODIK-E A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA? címmel rendeztek beszélgetést Marosvásárhelyen **Dávid László** villamosmérnökkel, a Sapientia EMTE professzorával, az MTA köztestületének külső tagjával és **W. Szabó Péter** MI-kutatóval. Mikortól válik az MI többé, mint pusztán egy algoritmus? Lehetséges-e egy olyan jövő, ahol a mesterséges intelligencia nemcsak tanul, hanem gondolkodik is? Vajon az emberi kreativitás és érzelmek kizárólagos sajátosságok maradnak, vagy egy nap a gépek is képesek lesznek rájuk? Ezekre és számos más izgalmas kérdésre keresték a választ egy interaktív beszélgetés

keretében a két neves szakemberrel <https://ms.sapientia.ro/hu/>

XX. KÁRPÁT-MEDENCEI KÖRNYEZETTUDOMÁNYI KONFERENCIA – XX. Kárpát-medencei Környezettudományi Konferenciáját szervezte meg Kolozsvárott a Sapientia EMTE Környezettudományi Tanszéke és az EnviroScientia Egyesület. Társzervezőként vesz részt a Magyar Természettudományi Társulat és a KAB Biológia és ökológia szakbizottsága. A konferencia célja a Kárpát-medencében folyó környezeti kutatások legfrissebb eredményeinek ismertetése, valamint elméleti és gyakorlati problémák megvitatása volt. A konferencia lehetőséget biztosított szakmai együttműködésre, közös pályázatokban való részvétel megtárgyalására, nem utolsósorban a hazai és határon túli magyar hallgatónak az angol nyelven történő előadás gyakorlására. A konferencia célja volt továbbá a környezettudatosság, a környezeti nevelés és a kutatási eredmények hasznosítási fontosságának hangsúlyozása <https://kab.ro/>

KOLOZSVÁRI KONFERENCIA A DIGITÁLIS KOR IDŐSZERŰ JOGI KIHÍVÁSAIRÓL – Gyűlöletbeszédről, az online tér szabályozhatóságáról is szó volt a Jogaink Egyesület által szervezett konferencián – Milyen hatással van a mesterséges intelligencia a jogalkotásra? Hogyan védhetők a nemzeti kisebbségek jogai az online térben? Milyen eszközeink vannak a gyűlöletbeszéd elleni küzdelemre? Ez csak néhány kérdés amelyet feltehetünk, amikor a digitális világ kihívásai folyamatosan formálják jogrendszerünket. A 21. század sok más jogi dilemmája is felmerült azon a konferencián amelyet a Jogaink Egyesület szervezésében rendeztek meg az elmúlt hétvégén Kolozsváron. Hazai és magyarországi előadók járták körül korunk egyik legtöbb kihívással terhelt problémakörét <https://www.kolozsvariradio.ro/>

MEGTARTOTTÁK A KAB TESTÜLETÉNEK 2025. ÉVI KÖZGYŰLÉSÉT – A köszöntések után **Kiss Tamás** szociológus, a kolozsvári Kisebbségkutató Intézet igazgatója tartott tudományos előadást. **Nagy László**, a KAB elnöke beszámolt a mandátuma második évének tevékenységeiről és támogatott programjairól, a szakbizottságok és különböző társzervezők együttműködésében vagy saját hatáskörben szervezett eseményeiről. A közgyűlés a soron következő MTA200 rendezvénysorozat májusi, illetve novemberi programjaira vonatkozó javaslatokkal folytatódott. A közgyűlésen **Kocsis Károly**, a Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság elnöke is részt vett <https://kab.ro/>

IV. NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS HALLGATÓI ÉS FIATAL KUTATÓI KONFERENCIA – Az Ungvári Nemzeti Egyetem Történelem és Nemzetközi Kapcsolatok Karán rendezték meg a IV. Nemzetközi Tudományos Hallgatói és Fiatal Kutatói Konferenciát diákok és fiatal kutatók számára *Kultúrák közötti kommunikáció és kulturális kompetenciák a szakmai szférában: kihívások és lehetőségek a digitális korban* címmel. A rendezvény fórumot biztosított a különböző területek képviselői számára a multikulturális környezetben zajló szakmai kommunikáció során felmerülő új kihívások és lehetőségek megvitatására, ugyanis ezek a kérdések egyre inkább előtérbe kerülnek, mivel a globalizáció és a digitalizáció a szakmai fejlődés és a nemzetközi

együttműködés fontos alkotórészeként emeli a kultúrák közötti együttműködést. A konferencia célja az elméleti és gyakorlati kutatási eredmények kölcsönös megismerése volt <https://kmf.uz.ua/hu>

EGYEZTETÉS AZ MTA OKTATÁSTERMINOLÓGIAI ALPROJEKTJÉRŐL

– 2023 decemberében indult el a Magyar Tudományos Akadémia oktatásterminológiai alprojektje, amelynek keretében a Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózat¹ egy Kárpát-medencén átívelő oktatásterminológiai adatbázis kidolgozásában vesz részt. 2025. április 25-én a Termini régiófelelősei és elnöksége Budapesten egyeztetett az oktatásterminológiai adatbázis fejlesztésének eddigi eredményeiről – többek között **Péntek Jánossal, É. Kiss Katalinnal és Prószéky Gáborral**. A megbeszélés eredményesen zárult, mivel áttekintették az egyes régiók előrehaladását, kitűzték

az előttünk álló célokat, és egyeztettek a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont munkatársaival is a készülő adatbázis tartalmáról és technikai hátteréről <https://hodinkaintezet.uz.ua/>

Várható események, felhívások

NEKÜNK, TUDÓSOKNAK SOKKAL TÖBBET KELLENE TENNÜNK A TUDOMÁNY NÉPSZERŰSÍTÉSÉÉRT – Kétnapos, bicentenáriumi konferenciát rendez az Amerikai Magyar Akadémikusok Társasága (AMAT) az MTA 199., jubileumi közgyűlése utáni napokban. A rangos rendezvényre négy Nobel-díjas és egy Abel-díjas kutató érkezik, és rajtuk kívül több neves külhoni akadémikus is tart majd előadást. Minderről az egyik szervezővel, **Módy Istvánnal**, a Los Angeles-i Kaliforniai Egyetem (UCLA) neurobiológusával, az AMAT alelnökével beszélgettünk, kitérve a tudomány határokon inneni és túli helyzetére is ... <https://mta200.hu/>

JÚNIUS 26–29. KÖZÖTT RENDEZIK MEG KOLOZSVÁRON a XVIII. Tudomány- és Technikatörténeti Konferenciát <https://www.emt.ro/>

VIII. NEMZETKÖZI MAGYARSÁGTUDOMÁNYI KONFERENCIA – A Doktoriskolák VIII. Nemzetközi Magyarástudományi Konferenciájának felhívása – A Nemzetközi Magyarástudományi Társaság a soron következő nemzetközi doktorjelölt konferenciáját 2025. augusztus 29-30-án *Korszakképzés a magyarástudományokban* címmel Szlovákiában, a Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Karán rendezi meg <https://www.magyar-iskola.sk/>

23. ÉLŐNYELVI KONFERENCIA, KOLOZSVÁR – 2025. SZEPTEMBER 4–6. – FELHÍVÁS – A lingvicizmus jelenségek, hatásmechanizmusai és a nyelvtudomány feladatai – A lingvicizmus áthatja a nyelvekről, nyelvátváltozatokról szóló diskurzusokat és a társadalmi interakciók legkülönbözőbb területeit az oktatástól a média által közvetített viszonyulásokig. Nyilvánvaló megnyilvánulási formái a megbélyegzés, a hátrányos megkülönböztetés, a személyi és közösségi jogok korlátozása, a szociális és etnikai egyenlőtlenségek továbbörökítése, „újratermelése” az (anyanyelv)oktatásban, a nyelvpolitikában, a jogi kodifikációban és a

¹ magyar nyelvészeti kutatóállomások hálózata a Kárpát-medencében

közbeszédben. Ilyen értelemben a téma a többféleképpen elgondolt kisebbség és többség viszonyát is érinti, a dialógusok lehetőségeit, kudarcait és felelősségét ... <https://23ek.eu/>

INTERDISZCIPLINÁRIS PÁRBESZÉD KONFERENCIA – XIII. HÍD ÉS KORLÁT – A Bolyai Társaság és a BBTE közös szervezésében 2025. november 14-15-én kerül sor az Interdiszciplináris Párbeszéd Konferencia tizenharmadik kiadására, *Híd és korlát* címmel. A konferenciára 2025. május 31-ig lehet jelentkezni az előadás munkacímével, valamint az előadó szakmai és intézményi besorolásával, elérhetőségével kapcsolatos információkkal <https://www.bolyait.ro/>

Portré, interjú, háttér

A KOLOZSVÁRI SUMMA TELEVÍZIÓS BESZÉLGETÉSSOROZAT legújabb darabjában **Kása Zoltán** matematikus–informatikussal, a Sapientia EMTE professor emeritusával, az MTA köztestületének külső tagjával találkozhattak a nézők – Részt vett a kolozsvári felsőfokú informatikai képzés alakításában és a magyar szaknyelv meghonosításában a Babeş-Bolyai Tudományegyetemen. Adminisztratív és tudományszervezői feladatokat vállalt két egyetemen és több civil szervezetben, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem professor emeritusa <https://www.youtube.com/>

Kérjük szíves közreműködésüket abban, hogy a tájékoztató azon részei, amelyek a kutatóhely számára relevánsak, megküldésre kerüljenek annak vezetősége, illetve minden érdeklődő és érdekelt munkatárs részére.

Együttműködésüket köszönjük!